

PARTENERIATUL ȘCOALĂ- FAMILIE: DE LA PASIVITATE LA IMPLICARE

dr. conf. univ., Diana CHEIANU-ANDREI, Universitatea de Stat din Moldova

Problema parteneriatului școală – familie preocupă guvernele din țările Comunității Europene, inclusiv Guvernul Republicii Moldova. Centrul Educațional PRO DIDACTICA, cu suportul Centrului de Politici Educaționale de la Universitatea din Ljubljana și a Institutului pentru o Societate Deschisă de la Budapesta, în anul 2009, și-au propus să-și aducă contribuția la eficientizarea acestui parteneriat prin analiza impedimentelor și lacunelor existente. Ideea de bază a fost de a investiga gradul de implicare și de activism școlar al părinților pentru a cunoaște barierele și a consolida relațiile dintre părinți și profesori/manageri ai instituțiilor de învățământ.

Metodologia utilizată pentru efectuarea studiului s-a bazat pe realizarea a două sondaje de opinie ce au avut drept grupuri țintă:

- i) părinții copiilor ce studiază în școală;
- ii) părinții membri ai comitetului clasei sau ai comitetului școlii;
- iii) părinții copiilor din grupuri social excluse;
- iv) managerii instituțiilor de învățământ.

Datele colectate au fost utilizate în prezenta analiză de politici publice. Drept urmare, analiza de politici publice examinează două categorii de obstacole:

- (i) *Obstacole cu care se confruntă cadrele didactice/managerii instituțiilor de învățământ în implicarea părinților în viața școlii,*
- (ii) *Obstacole cu care se confruntă părinții/tutorii în dorința de a participa în viața școlii.*

Recomandările cu caracter general ale respectivei analize de politici stipulează necesitatea:

- *reglementării cadrului normativ și obligării managerilor instituțiilor de învățământ să-și elaboreze strategii și planuri operaționale de acțiuni pentru implicarea activă a părinților în viața școlii, axate pe necesitățile părinților;*
- *implementarea noilor tehnologii pentru informarea, formarea și implicarea părinților în viața școlii (utilizarea serviciilor internet, telefoniei mobile etc.).*

Or, un parteneriat eficient între școală și familie poate contribui la dezvoltarea socială și este un vector al educării continue a elevilor, părinților și a cadrelor didactice.

Educația copiilor este scopul comun al familiei și al școlii, care poate fi realizat eficient doar printr-o relație de parteneriat, prin înțelegerea rolurilor, divizarea competențelor, responsabilităților și a funcțiilor între părțile implicate; prin investirea comună a resurselor de timp; prin împărtășirea informațiilor; prin soluționarea în comun a situațiilor problematice etc. Comunicarea dintre școală și familie este unul dintre instrumentele cele mai importante de stabilire și menținere a relației de parteneriat.

Părinții au dreptul, dar și obligația de a colabora cu instituția de învățământ în scopul realizării obiectivelor educaționale. În acest sens, ei trebuie să discute de cel puțin o dată pe lună, cu învățătorul/dirigintele despre situația școlară a copilului. Dreptul la întrunire a părinților este asigurat de convocarea periodică a *Comitetului de părinți al clasei*, care trebuie:

- a) să ajute învățătorii/diriginții în activitatea de încadrare în învățământul obligatoriu a

Educația copiilor este scopul comun al familiei și al școlii

- tuturor copiilor de vîrstă școlară și de îmbunătățire a frecvenței acestora;
- b) să sprijine dirigintele/învățătorul în organizarea și desfășurarea unor activități extrașcolare;
  - c) să inițieze și să se implice în îmbunătățirea condițiilor de învățare, pentru elevii clasei;
  - d) să atragă persoane fizice sau juridice care, prin contribuții financiare sau materiale, susțin programe de modernizare a activității educative și a bazei materiale din clasă și din școală;
  - e) să sprijine conducerea instituției de învățămînt și dirigintele/învățătorul în întreținerea, dezvoltarea și modernizarea bazei materiale a clasei și a instituției de învățămînt (art. 35 din „Regulamentul-tip”).

Președinții Comitetelor de părinți din clase se întrunesc în cadrul fiecărei instituții de învățămînt în *Consiliul reprezentativ al părinților* pentru a:

- a) susține instituția de învățămînt în activitatea de consiliere și orientare socio-profesională sau de integrare socială a absolvenților;
- b) propune măsuri pentru școlarizarea elevilor în învățămîntul obligatoriu;
- c) identifica surse de finanțare extrabugetară și a propune Consiliului de administrație al instituției, la nivelul căruia se constituie, modalitatea de folosire a acestora;
- d) susține instituțiile de învățămînt în derularea programelor de prevenire și combatere a abandonului școlar;
- e) susține instituția de învățămînt în organizarea și desfășurarea festivităților anuale;
- f) susține conducerea instituției de învățămînt în organizarea și desfășurarea consultațiilor cu părinții pe teme educaționale;

- g) sprijini conducerea instituției de învățămînt în întreținerea și modernizarea bazei materiale;
- h) veni cu inițiative și a se implica în îmbunătățirea calității vieții și a activității elevilor (art. 38 din „Regulamentul-tip”).

Actualmente, în școlile din Republica Moldova, eforturile managerilor instituțiilor de învățămînt sînt axate, în mod preponderent, pe organizarea adunărilor cu părinții, implicarea părinților în organizații obștești. Lipsa unei strategii complexe de implicare a părinților denotă pregătirea insuficientă a cadrelor didactice, a managerilor școlari, a lipsei poziției în problema dată a reprezentanților autorităților centrale.

Cele mai frecvente probleme, care împiedică parteneriatul dintre școală și familie și care trebuie soluționate printr-un efort conjugat al tuturor actorilor educaționali: părinți, cadre didactice, manageri ai instituțiilor de învățămînt sînt:

- lipsa de claritate în repartizarea rolurilor și responsabilităților între parteneri;
- prezența unor bariere în funcționarea eficientă a parteneriatului educațional școală-familie, cauzate de circumstanțele socio-economice, culturale ale perioadei de tranziție pe care o traversează țara;
- insuficiența pregătirii administrației instituției de învățămînt, a cadrelor didactice și a părinților pentru construirea unor relații de parteneriat în educația copiilor;
- lipsa unei tradiții culturale în colaborarea școală-familie și a modalităților de stimulare a acesteia etc.

*Relațiile dintre școală și familie sînt fundamentale pentru buna funcționare a sistemului educațional și succesul școlar al tinerilor, respectiv, **posibilitățile de implicare a părinților în viața școlii trebuie să devină o preocupare constantă a instituției de învățămînt.** Este important ca *părinții să înțeleagă beneficiile participării în viața școlii asupra propriului copil, dar și asupra comunității.**

Posibilitățile de implicare a părinților în viața școlii trebuie să devină o preocupare constantă a instituției de învățămînt.

Crearea unui spectru larg de oportunități de antrenare a părinților în activitățile școlii este un indicator al deschiderii și al profesionalismului cadrelor didactice și al directorilor de școli.

Implicarea părinților în activitatea școlii poate contribui la îmbunătățirea atitudinii și comportamentului elevilor față de școală, ameliorarea climatului școlar, sporirea sprijinului acordat școlii de către părinți, creșterea performanțelor școlare etc.

Crearea unui spectru larg de oportunități de antrenare a părinților în activitățile școlii este un indicator al deschiderii și al profesionalismului cadrelor didactice și directorilor de școli. Diriginții de clasă, profesorii și administrația sînt cei care decid asupra aplicării celor mai eficiente instrumente în acest scop.

Identificarea și analiza problemelor existente în acest domeniu s-a făcut în baza unor studii coordonate de Centrul de Politici Educaționale de pe lângă Universitatea din Ljubljana în 8 țări din Europa de Sud-Est (Republica Moldova, România, Croația, Macedonia, Serbia, Muntenegru, Bosnia și Herțegovina, Albania). În Republica Moldova cercetările au fost realizate de Centrul Educațional PRO DIDACTICA, în colaborare cu Institutul de Marketing și Sondaje IMAS-inc. Respectiv, au fost realizate două cercetări în domeniu dat, bazate atît pe metode cantitative, cît și calitative. O cercetare a cuprins un eșantion de 30 gimnazii din Republica Moldova. Grupurile țintă ale studiului au fost părinții cu copii de vîrstă școlară, părinți membri ai comitetului clasei sau școlii și părinți excluși social (1128 de părinți) și managerii instituțiilor (30 directori de gimnazii). Datele colectate prin metodele cantitative au fost completate cu date calitative obținute în urma discuțiilor focus-grup cu părinții (5 focus-grupuri). Altă cercetare a avut la bază un eșantion de 296 instituții de învățămînt preuniversitar de cultură generală. Grupul țintă al studiului fiind managerii instituțiilor de învățămînt (296 directori).

Studiile realizate au permis diferențierea a două categorii de obstacole în funcționarea eficientă a parteneriatului școală-familie:

- a) obstacole existente în cadrul instituțiilor de învățămînt;
- b) obstacole existente în cadrul familiei.

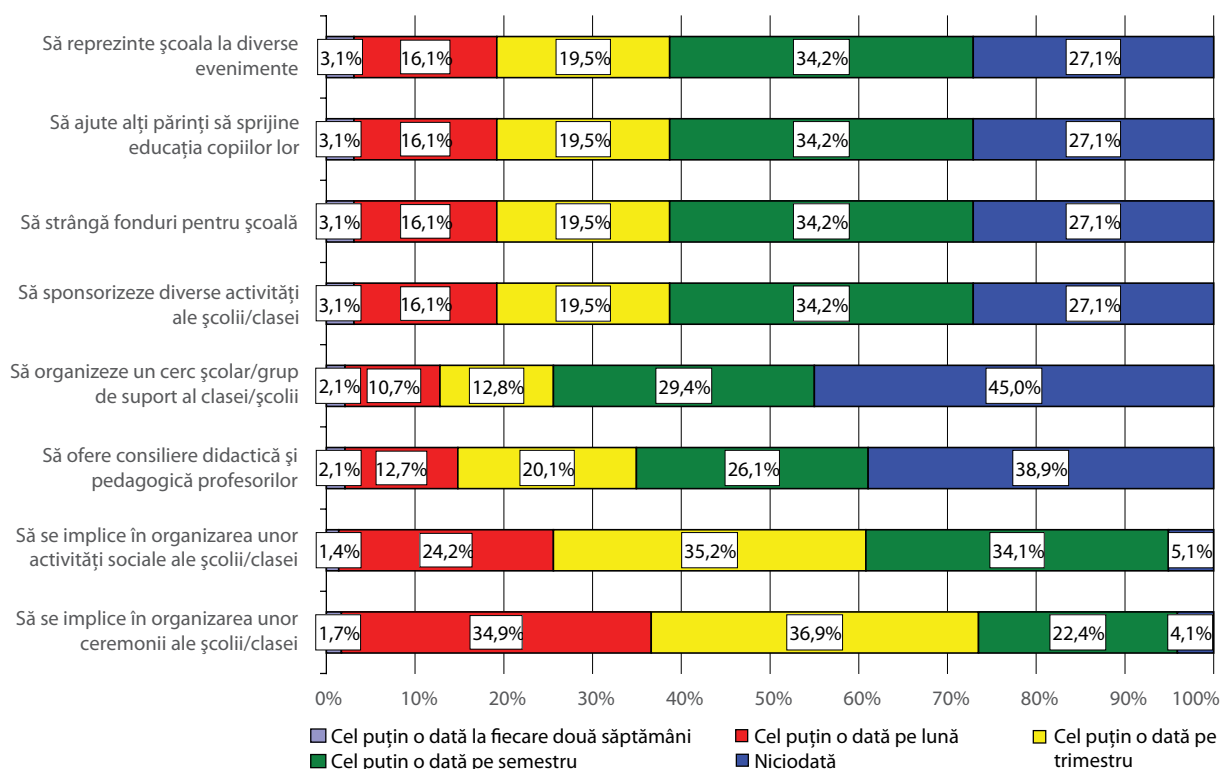
Obstacole cu care se confruntă cadrele didactice/managerii instituțiilor de învățămînt în implicarea părinților în viața școlii

Lipsa unei Strategii, a unui Plan operațional de implicare a părinților în diferite activități școlare și necunoașterea rezultatelor acestora, inclusiv a efectelor, determină gradul de implicare redusă a părinților în viața școlii. Absența acestor documente denotă pregătirea insuficientă a directorilor pentru exercitarea funcției de manager, dar și diminuarea importanței acestui subiect în organizarea și gestionarea instituției de învățămînt.

În același timp, rezultatele cercetărilor realizate printre părinți indică faptul că aceștia își doresc:

- Să fie implicați în luarea deciziilor la nivelul instituției școlare (46,5% din părinți susțin că nu li s-a cerut niciodată să se pronunțe referitor la gestionarea banilor în școală deși contribuie la adunarea acestor fonduri);
- Să fie discutate problemele existente la nivel de management al instituției (77,0% din părinți au indicat că nu au participat la asemenea discuții, dar și-ar dori);
- Să fie întrebați referitor la organizarea diferitor evenimente școlare – excursii, aniversări etc. (46,1% din părinți au menționat că nu li s-a cerut niciodată părerea privind această problemă);
- Să fie implicați în luarea deciziilor referitoare la activitățile extracurriculare în afara programei școlare (la 62,2% din părinții intervievați nu li s-a cerut opinia referitor la organizarea acestor activități);
- Să fie valorificate mai multe oportunități referitoare la activitățile de voluntariat prin desfășurarea activităților sportive, sociale, culturale (52,1% din părinți au indicat că niciodată nu au fost implicați în astfel de activități).

Cît de frecvent dirigenții implică părinții în acțiuni de sprijin ale activităților școlii

Migrația părinților la muncă peste hotare se răsfrînge negativ asupra dezvoltării psiho-emoționale a copiilor. Conform datelor oficiale 20 la sută din copii locuiesc fără un părinte sau fără ambii, din cauză că aceștia sînt plecați la muncă peste hotare. Elevii cu părinți la muncă peste hotare creează multiple dificultăți cadrelor didactice, deoarece majoritatea din ei au rămas fără supraveghere, sînt asigurați material, dar au anumite devieri în comportament. Psihologul școlar, ca unitate în statele de funcție a instituțiilor de învățămînt, ar putea oferi consiliere copiilor rămași fără îngrijire părintească în urma migrației, copiilor cu anumite probleme de integrare și învățare, părinților. Prin intermediul psihologului, școala ar putea deveni un punct de atracție atît pentru elevi, cît și pentru părinți și ar contribui la consolidarea relației dintre școală și familie. Actualmente însă, serviciile de consiliere școlară sînt doar în instituțiile de învățămînt cu un număr mare de elevi (peste 500 de elevi) și nu este percepută, cu regret, necesitatea acestui specialist de APL și APC.

Indiferența părinților față de includerea în Comitetul Clasei, Comitetul de Părinți, Consiliul Școlar, Asociațiile de Părinți etc. este determinată de necunoașterea rolului acestora în luarea deciziilor la ni-

velul instituției de învățămînt și percepția acestora în calitate de „resurse de colectare a fondurilor pentru diferite interese ale școlii”, lipsa competitivității în selectarea părinților pentru aceste organe.

Un alt obstacol ține de faptul că directorii nu dispun de suficient timp pentru organizarea eficientă și eficace a lucrului cu părinții. Ei dedică o parte semnificativă din timp activităților didactice (41,5% din manageri dedică activităților didactice peste 50% din timp), respectiv, au mai puțin timp pentru managementul instituției.

Buletinele informative, ca formă de comunicare între părinți și cadre didactice/administrația școlii, sînt practicate rar, indică datele cercetărilor efectuate, în mare parte, datorită lipsei de resurse financiare, care pot fi direcționate în acest sens. În același timp, ele ar putea fi valorificate prin publicarea a multiple informații utile pentru părinți.

Politicile educaționale îndreptate spre sporirea gradului de activism al părinților ar putea fi următoarele:

Opțiunea politică nr.1. Neimplicarea autorităților publice centrale. Lipsa implicării APC ar păstra tradiția încetățenită de a vedea rolul părinților preponderent în oferirea contribuțiilor financiare, fapt ce va contribui la scăderea interesului părin-

ților pentru activitățile școlare, dar și a elevilor pentru studii.

Opțiunea politică nr.2. Reglementarea cadrului normativ și obligarea managerilor instituțiilor de învățământ să-și elaboreze strategii și planuri operaționale de acțiuni în acest domeniu. În cadrul acestora trebuie diversificate formele de implicare și antrenare a părinților în diverse activități:

- organizarea de sesiuni care ar ajuta părinții să-i asiste pe copii la teme;
- oferirea de materiale care ar ajuta părinții să-i asiste pe copii;
- oferirea de materiale care ar ajuta părinții să monitorizeze efectuarea temelor de către copii;
- oferirea de informații despre crearea acasă a unui mediu propice învățării;
- oferirea consilierii parentale;
- organizarea grupurilor de suport pentru părinții elevilor cu probleme (de ex., violență, probleme de comportament etc.).

Menționăm, în această ordine de idei, că sprijinul acordat părinților trebuie să fie individualizat, modalitatea de ajutorare trebuie selectată în funcție de problema cu care se confruntă copilul sau familia.

Informarea și formarea părinților în ceea ce privește școlaritatea copilului presupune ca aceștia să cunoască obligațiile legale privind educația copilului, drepturile de care dispun pentru educația copilului, importanța propriei atitudini față de reușita școlară și socială a copilului, metodele de colaborare cu școala. Aceste obiective urmează să fie realizate de profesori, care trebuie să benefi-

eze de o pregătire corespunzătoare în materie de relații cu părinții, iar competența lor să fie considerată drept o competență profesională. Părinții trebuie formați pentru realizarea, în cooperare cu profesorii, a rolului lor educativ, iar școala urmează să le acorde asistența necesară. Educația părinților nu este necesară doar pentru creșterea și educarea copiilor, ci și pentru emanciparea spirituală și dezvoltarea lor socială.

Opțiunea politică nr.3. Majorarea salariilor cadrelor didactice și obligarea acestora să-și îndeplinească în mod responsabil acțiunile de instruire și educare. Responsabilizarea tuturor cadrelor didactice ar putea determina creșterea în viitor a autorității cadrelor didactice, sporirea gradului de încredere a părinților în școală.

Politică publică preferabilă: reglementarea cadrului normativ și obligarea managerilor instituțiilor de învățământ să-și elaboreze strategii și planuri operaționale de acțiuni în acest domeniu, deoarece este axată pe necesitățile părinților și presupune eficientizarea activității managerilor/cadrelor didactice din școli.

Pentru realizarea politicii publice preferabile **recomandăm Ministerului Educației elaborarea unui Regulament-cadru care să determine managerii instituțiilor de învățământ să-și elaboreze Strategii și Planuri operaționale în domeniul acordării susținerii familiilor elevilor și al sporirii interesului de participare a părinților în activitatea școlilor.** Totodată, **sînt necesare cursuri de scurtă durată pentru directorii de școli în scopul pregătirii acestora pentru managementul modern și edicient al instituțiilor de învățământ.**

Politica publică preferabilă: reglementarea cadrului normativ și obligarea managerilor instituțiilor de învățământ să-și elaboreze strategii și planuri operaționale pentru implicarea părinților în viața școlii.

Situația social-economică din Republica Moldova îi determină pe părinți să fie în căutarea unor surse suplimentare pentru bugetul familiei. Actualmente, recunosc mulți părinți, este dificil de a exercita rolul de părinte:

- din punct de vedere financiar, părinții întâmpină dificultăți în asigurarea necesităților școlare ale elevilor;
- din punctul de vedere al suportului educațional, părinții nu-și pot ajuta copii în însușirea materi-

alului, definitivarea temelor pentru acasă, deoarece programele sînt foarte complicate.

“Nu există nici un fel de condiții pentru copiii care vor să se ocupe suplimentar și au aptitudini pentru dans, muzică, sport etc. Activități extrașcolare sînt cu mult mai puține acum.”

Focus grup, Glodeni

“Școala nu poate face nimic fără părinți, orice problemă financiară o lasă pe seamă părinților.”

Focus grup, Durlăști

“Sîntem implicați cînd este vorba să adunăm bani, iar cînd e vorba de luat decizii mai delicate... părinții nu sînt întrebați”.

Focus grup, Ialoveni

“Părinții nu sînt motivați să participe în viața școlii, pentru că nu văd rostul Consiliilor părintești, în afara de a aduna bani de la părinți, deciziile, oricum se iau de administrație, fără a ține cont de părerea lor.”

Focus grup, mun. Chișinău

“Posibilitățile părinților de a ajuta copiii la pregătirea temelor sînt foarte reduse din diverse motive.”

Focus grup, Glodeni

“Pentru ca să activeze Consiliile părintești mai bine, trebuie să fie părinți activi, lideri, să aibă timp, să vină cu inițiative.”

Focus grup, Durlăști

Astfel, o parte din părinți activează la două sau mai multe locuri de muncă, altă parte sînt în căutarea unor locuri de muncă în țară sau peste hotare. Or, părinții sînt îngrijorați de viitorul copiilor, dar în cea mai mare parte, nu au timp pentru a acorda atenția necesară elevilor și, respectiv, relația lor cu școala este frecvent ignorată.

Lipsa de interes a unor părinți în viața școlii este determinată și de rolul pe care-l au la etapa actuală Consiliile părintești. Acestea sînt văzute de diferiți actori sociali, în mare parte, ca organe de a aduna bani, fără rol în organizarea unor activități școlare, în cunoașterea opiniei părinților și luarea acestora în considerare. Managerii acceptă participarea părinților la procesul de luare a deciziilor mai mult formal, iar asigurarea dreptului acestora la adoptarea și realizarea schimbărilor în cadrul instituțiilor de învățămînt este redus. Această situație este suplimentată și de pasivitatea părinților, a multor cadre didactice, a administrației din școli. În opinia părinților, reprezentanții instituțiilor de învățămînt trebuie să-i invite și să-i implice în activități școlare concrete. Aceste activități nu trebuie să se rezume doar la adunări de grup, ci să se extindă cu întâlniri individuale, la care să se discute unele probleme concrete ce țin de reușita elevilor, atenția și abilitățile acestora etc. Or, părinții își doresc o atitudine individualizată, un suport educațional personal din partea cadrelor didactice pentru a-și ajuta copiii să învețe, pentru a primi informații despre anumite probleme de sănătate, violență, droguri etc.

Politicele educaționale, respectiv, ar putea fi axate pe următoarele activități în înlăturarea barierelor de participare a părinților în viața școlii:

Opțiunea politică nr.1. Neimplicarea autorităților publice centrale. Această situație va însemna și lipsa valorizării rolului părinților în educația și instruirea elevilor, fapt ce va determina părinții să-și diminueze rolul în educarea copiilor, lăsîndu-l exclusiv pe seama școlii.

Opțiunea politică nr.2. Introducerea unui control din partea Ministerului Educației și a Direcțiilor Raionale de Învățămînt privind îndeplinirea Planurilor operaționale propuse pentru creșterea gradului de participare a părinților în viața școlii.

Opțiunea politică nr.3. Implementarea noilor tehnologii pentru informarea, formarea și implicarea părinților (utilizarea serviciilor internet,

Politica publică preferabilă: implementarea noilor tehnologii informaționale pentru informarea, formarea și implicarea părinților.

telefoniei mobile etc.). Această opțiune va contribui la informarea sistematică a părinților despre succesele copiilor, activitățile ce se organizează în școală și la implicarea acestora atunci când ei vor considera că este important.

Strategia de politică publică preferabilă ar fi implementarea noilor tehnologii pentru informarea, formarea și implicarea părinților, întrucât aceasta ar contribui la creșterea gradului de informare a părinților despre toate evenimentele ce au loc în cadrul instituției de învățământ, formarea părinților în ceea ce privește asistarea propriului copil în educație și responsabilizarea părinților în onorarea rolului de părinte.

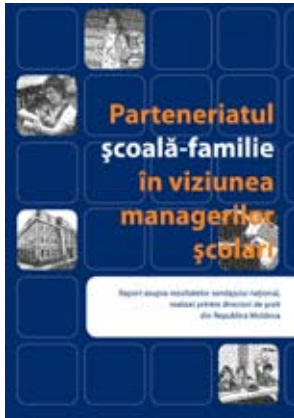
Pentru realizarea politicii publice preferabile **recomandăm pilotarea noilor tehnologii informaționale în cadrul unor școli**. În acest sens, **trebuie de discutat cu companiile ce prestează**

servicii de internet, telefon, inclusiv cu colegiile de redacție din școlile în care se editează ziare ale instituției de învățământ.

Deci sînt necesare schimbări pentru a consolida parteneriatul școală-familie, care să poată contribui la realizarea cu succes a obiectivelor educaționale și formarea de competențe la elevi. Schimbările țin de instituirea unui mecanism prin care managerii instituțiilor de învățământ să-și dezvolte strategii și planuri operaționale privind modalitățile de implicare a părinților în viața școlii, axate pe necesitățile părinților și de dezvoltarea unor tehnologii care să contribuie la informarea, formarea și participarea acestora.

Un parteneriat eficient între familie și școală poate contribui cu adevărat la dezvoltarea socială și este un vector al educării continue a elevilor, părinților și cadrelor didactice.

Referințe:

1. Bezede R., *Parteneriatul școală-familie: abordări creative în contextul școlii prietenoase copilului*, În: DIDACTICA PRO..., nr.1, 2009.
2. Goraș-Postică V. (coord.); Chicu V.; Cheianu D.; Bezede R., *Parteneriatul școală-familie în viziunea managerilor școlari. Raport asupra sondajului național, realizat printre directorii de școli din Republica Moldova*, C.E. PRO DIDACTICA, Chișinău, 2009.
3. Bezede R., Goraș-Postică V., *Parteneriatul școală-familie-inițiative locale*, C.E. PRO DIDACTICA, Chișinău, 2009.
4. Bezede R., *Parteneriatul școală-familie: calitate și fiabilitate*, În: DIDACTICA PRO..., nr.5-6, 2009.
5. Goraș-Postică V., Cheianu D., Bezede R., *Relația școală-familie pentru calitate în educație*, C.E. PRO DIDACTICA, Chișinău, 2010.
6. *DROMESQERE EUROSOLA*, www.dromesqere.net, Proiect finanțat de Comisia Europeană prin programul SOCRATES, INSTITUTUL INTERCULTURAL TIMIȘOARA.

Această analiză de politici publice se bazează pe cercetările efectuate de CE PRO DIDACTICA în colaborare cu Centrul de Politici Educaționale de la Universitatea din Ljubljana

<http://www.see-educoop.net/aeiq>